

Evropska Unija je donela niz obavezujućih pravnih mera kako bi obezbedila da sve države članice EU dostignu projektovane klimatske ciljeve. Kako bi Evropska Unija postala klimatski neutralna do 2050. i dostigla ovaj dugoročni cilj i ispunila druge obaveze preuzete Pariskim Sporazumom, EU je postavila progresivne klimatske ciljeve za period od 2020 - 2030. godine.

Među propisima koje je usvojila u okviru tzv. Četvrtog energetskeg paketa za dostizanje ciljeva 2030. godine (smanjenje emisije sa efektom staklene bašte bar za 40% u odnosu na bazu 1990. godinu) ističe se Uredba (EU) 2018/1999 Evropskog parlamenta i saveta od 11. decembra 2018. godine (poznatija kao Uredba o upravljanju). Jedna od obaveza propisanih uredbom jeste i izrada Nacionalnog energetskeg i klimatskeg plana („NECP“) u kojem svaka država članica treba da iznese mere koje namerava da preduzme u oblasti energetike kako bi ostvarila kratkoročne i dugoročne klimatske ciljeve, kao i na koji način planira da sprovede te aktivnosti u periodu od 2021. do 2030. godine. Sve države članice EU su bile dužne da konačne verzije NECP-a dostave Evropskoj komisiji do kraja 2019. godine. Sve države članice su dostavile nacрте planova, a samo Nemačka i Luksemburg nemaju finalnu verziju nacionalnih energetskeg i klimatskeg planova.

Energetska zajednica i NECP

Članice Energetske zajednice, među kojima je i Republika Srbija, su se obavezale da nadziru i izveštavaju o napretku u oblasti obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti i smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte kao i drugih informacija koje su značajne za klimatske promene (npr. međusobna elektroenergetska povezanost).

Energetska zajednica je 2018. godine usvojila Preporuku o pripremi nacionalnih energetskeg i klimatskeg planova, kako bi doprinela izgradnji analitičkih, institucionalnih i regulatornih preduslova za razvoj NECP-a u državama članicama Zajednice. Ova preporuka nije pravno obavezujuća i ne propisuje rok za izradu i primenu NECP-a. Međutim, u njoj se navodi da bi priprema nacionalnih energetskeg i klimatskeg planova trebalo da bude dinamičan proces počev od 2018. godine. Pored toga, Energetska zajednica je donela i Smernice za izradu nacionalnih energetskeg i klimatskeg planova sa ciljem da pruži neophodnu pomoć državama članicama prilikom izrade NECP-a. Članice Energetske zajednice bi trebalo da podnesu Sekretarijatu Energetske zajednice nacрте nacionalnih energetskeg i klimatskeg planova do kraja maja, a finalne verzije do kraja oktobra 2020. godine, te da nakon toga svake dve godine podnese izveštaj o primeni ovih planova, počevši od 2022. Priprema nacionalnih planova je otpočela 2018. godine u većini članica Energetske zajednice (Albanija, BiH, Kosovo*, Crna Gora i Severna Makedonija), ali se očekuje da će samo Severna Makedonija i

Bosna i Hercegovina podneti nacrt NECP-a do kraja maja 2020. godine.

Šta sadrži NECP?

Svaki NECP mora da obuhvati pet oblasti: energetska sigurnost, integraciju unutrašnjeg energetska tržišta, energetska efikasnost, dekarbonizaciju ekonomije i istraživanje, inovaciju i konkurentnost. Imajući to u vidu NECP će zameniti sadašnje akcione planove za energetska efikasnost i obnovljivu energiju i povezati ih sa praćenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte (inventar gasova sa efektom staklene bašte). Na taj način NECP stvara planski okvir za multi-sektorski pristup borbi protiv klimatskih promena. Nacionalni planovi treba da definišu ciljeve za svaku od navedenih oblasti u periodu od 2021. do 2030. godine, uključujući i projekciju do 2050. godine. NECP treba da sadrži i opis mera i propisa planiranih za ispunjenje ovih ciljeva, kao i indikatore za praćenje sprovođenja mera iz nacionalnog plana.

Zašto je NECP važan?

NECP je jedan od najvažnijih dokumenata u oblasti klimatskih promena i predstavlja osnov energetska politike svake države. Sa druge strane, NECP je veoma značajan i za javnost jer su države članice dužne da pruže uvid u konkretne ciljeve i aktivnosti koje država planira da preduzme kako bi sprovela energetska tranziciju, odnosno da se upozna sa mehanizmima za njihovo dostizanje. Na ovaj korak ih obavezuje i Arhuska konvencija, koja uspostavlja brojna prava za javnost u pogledu odlučivanja o pitanjima važnim za životnu sredinu. Ukratko, NECP osigurava da države preduzmu sve neophodne mere kako klimatski ciljevi i obaveze Pariskog sporazuma ne bi ostale prazno slovo na papiru. Zbog toga je jako bitno da javnost od najranijeg trenutka bude obavještena i uključena u sve faze izrade samog dokumenta, ali i u izradu strateške procene uticaja NECP-a na životnu sredinu.

Izvor: reri.org.rs